

ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ ПРО ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

Проблема здоров'я людини, без перебільшення, постає однією з найскладніших та найактуальніших. Можна сказати, що вона з повним правом належить на сьогодні до тих проблем, які прийнято називати глобальними. Розробка теорії здоров'я на сьогодні постає центральною методологічною проблемою сучасної медицини, в якій, зрозуміло, знаходять свій відбиток різні аспекти цієї комплексної проблеми, вироблені протягом усієї історії розвитку людства – від розуміння здоров'я як гармонії краси та моральності з часів античності до сучасних підходів із залученням найсучасніших наукових доробок й технологій.

Концепції здоров'я за історію людства пройшли довгий шлях, й на сьогодні ВОЗ (Всесвітня організація здоров'я) при визначенні здоров'я виходить із його тлумачення як стану повного фізичного, психічного і соціального благополуччя людини, а не тільки відсутність у неї хвороб і фізичних дефектів (зокрема, існування у сучасній медицині двох моделей хвороби, біомедичної, яка йде ще із XVII ст., та біопсихосоціальної).

Морально-етичні норми професії лікаря були сформульовані ще у V ст. до н.е., в одному з найдавніших медико-етичних документів – Клятві Гіппократа. Цю клятву давали випускники школи асклепіадів, засновником якої вважають давньогрецького бога медицини Асклепія; Гіппократ Косський був найвідомішим її випускником. «Клятва» містить 9 етичних принципів або зобов'язань: зобов'язання перед вчителями, колегами та учнями, принцип заподіяння шкоди, зобов'язання надання допомоги хворому (принцип милосердя), принцип турботи про користь хворого та домінанті інтересів хворого, принцип поваги до життя та негативного ставлення до евтаназії й абортів, зобов'язання про відмову від інтимних зв'язків із пацієнтами, зобов'язання особистого вдосконалення, лікарська таємниця (принцип конфіденційності).

У XX ст. науковий та технічний прогрес, зокрема, й у медицині, з його якісно іншими медичними технологіями, актуалізували нові підходи до формулювання й вирішення морально-етичних проблем в охороні здоров'я. Постаю завдання філософськи переосмислити критерії особистої відповідальності лікаря за дотримання прав та свобод пацієнта як особистості. Перед медиками постало завдання встановлення морально-правових кордонів у самодіяльності медичних працівників. Це пов'язано, зокрема, з практикою трансплантації людських органів, штучного запліднення, експериментах на людині, що розширюється.

Поширюється дискусія про обов'язок медиків «полегшувати» долю безнадійно хворих за допомогою еутаназії й інше.

Здоровий спосіб життя – це таке буття індивіда, яке містить умови збереження здоров'я. Складові здорового способу життя – чисельні, перевірені віками. Це: форми поведінки у праці, побуті, сімейних стосунках, які забезпечують духовне та фізичне здоров'я; організація суспільної праці відповідно до норм безпеки; види корисної діяльності, що оздоровлює мікросередовище; режим дня, чергування праці та відпочинку, гігієнічні процедури, гімнастика, тренування, прогулянка, підтримання чистоти та порядку, раціональне харчування, сімейне спілкування, читання, спілкування з мистецтвом, друзями, самоосвіта, дозвілля тощо.

Усі компоненти способу життя пов'язані між собою. І здоровий спосіб життя залежить від матеріального становища, рівня освіти, оточення, ступеня зрілості особистості, здатної приймати грамотні рішення на благо свого здоров'я та здоров'я близьких, друзів, знайомих та незнайомих людей. Вибудовуючи стратегію власного життя, людині варто зважати на дотримання здорового способу життя, підтримувати та нарощувати необхідний рівень матеріального та духовного виробництва, раціонально вибудовувати усі складові здорового способу життя.

Тим не менше, проблем, пов'язаних із реалізацією здорового способу життя, чимало, й їх не меншає із розвитком людської цивілізації у цілому. І їх вирішення має супроводжуватися не тільки модернізацією економіки, але й зміною свідомості людей, проривами у знанні про людину та світ. Аж до еволюції людини від *Homo Sapiens* до розумної людини, більш адаптованої до світу, що змінюється.

Філософія медицини важлива для медичного знання тим, що – в умовах суттєвої динаміки змін суспільних й філософсько-методологічних орієнтирів гуманітарної сфери сучасного світу – воно отримує нові імпульси до розвитку.

Аналіз об'єктивних впливів на медицину та охорону здоров'я НТР, економіки, демографічних процесів; облік соціальних цінностей у виборі стратегії розвитку охорони здоров'я; теоретичні концепції громадянського і соціального розуміння суспільства в ХХІ ст. все це істотно впливає на вирішення проблем здоров'я людини і людства.